

Vergaderjaar 2021–2022

35 925 IV

Vaststelling van de begrotingsstaten van Koninkrijksrelaties (IV) en het BES-fonds (H) voor het jaar 2022

G

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld 21 december 2021

De vaste commissie voor Koninkrijksrelaties¹ heeft kennisgenomen van uw brief van 25 juni 2021 over het steun- en herstelpakket Caribisch Nederland 5.0, evenals van de beantwoording van vragen van de Tweede Kamer over de incidentele kosten van de toeslagen voor elektriciteit, water en telecom in Caribisch Nederland van 1 november 2021 door de Minister van EZK.²

De leden van de **PvdA**-fractie hebben over de brief van 25 juni 2021 de navolgende vragen. De vragen worden gesteund door de leden van de fracties van **GroenLinks, D66, SP, ChristenUnie, FVD, PvdD, 50PLUS, SGP** en de **OSF**. De leden van de **VVD**-fractie sluiten zich alleen aan bij de vragen die over de nutskosten gaan. De leden van de **CDA**-fractie bij de vragen 1, 2 (m.u.v. de laatste zin), 3, eerste zin, en 4. De leden van de **Fractie-Nanninga**, de **PVV**-fractie en de **fractie-Otten** steunen de vragen niet.

Naar aanleiding hiervan is op 24 november 2021 een brief gestuurd aan de Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

De Staatssecretaris heeft op 21 december 2021 gereageerd.

De commissie brengt bijgaand verslag uit van het gevoerde schriftelijk overleg.

De griffier van de vaste commissie voor Koninkrijksrelaties,
Bergman

¹ Samenstelling:

Ester (CU), Ganzevoort (GL), Gerkens (SP), Atsma (CDA), Van Hattem (PVV), Jorritsma-Lebbink (VVD), Oomen-Ruijten (CDA), Schalk (SGP), Baay-Timmerman (50PLUS), Adriaansens (VVD), Beukering (Fractie-Nanninga) (*ondervoorzitter*), Bezaan (PVV), Van der Burg (VVD), Dessing (FVD), Dittrich (D66), Berkhout (Fractie-Nanninga), Moonen (D66), Nicolai (PvdD), Recourt (PvdA), Rosenmöller (GL) (*voorzitter*), Veldhoen (GL), De Vries (Fractie-Otten), Keunen (VVD) en Raven (OSF), Fiers (PvdA).

² Kamerstukken I 2020/2021, 35 420, BB en Kamerstukken II 2021/2022, 35 925 IV, nr. 27.

BRIEF VAN DE VOORZITTER VAN DE VASTE COMMISSIE VOOR KONINKRIJKSRELATIES

Aan de Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Den Haag, 24 november 2021

In uw brief van 25 juni 2021 over het steun- en herstelpakket Caribisch Nederland 5.0³, is onder meer het volgende vermeld:

«3.4 Subsidiëring nutsvoorzieningen.

Vanwege de grote sociaaleconomische effecten van de coronapandemie voor huishoudens en bedrijven in Caribisch Nederland, heeft het kabinet vanaf mei 2020 een tijdelijke subsidie verstrekt waarmee de vaste aansluitarieven op energie en drinkwater tijdelijk naar nul worden verlaagd. Voor telecom is een vaste aftrekpost geïntroduceerd van \$ 25 tot \$ 35 dollar per aansluiting op vast internet per maand. De huidige maatregelen gelden tot en met 31 december 2021. (...) In de kamerbrief van 27 mei 2021 was aangekondigd voor de zomer een besluit te nemen over verlenging van de tijdelijke coronamaatregel in 2022. Gezien de gunstige ontwikkelingen met betrekking tot corona wordt de tijdelijke maatregel in 2022 niet verlengd. De keuze tot een structurele verlaging van de kosten voor elektriciteit, drinkwater en telecom te komen, is aan een volgend kabinet.»

In de beantwoording van vragen van de Tweede Kamer over de incidentele kosten van de toeslagen voor elektriciteit, water en telecom in Caribisch Nederland van 1 november 2021 door de Minister van EZK⁴ is vermeld dat de kosten voor telecom verlaagd blijven tot het moment dat er structurele maatregelen zijn genomen.

De leden van de **PvdA**-fractie hebben desalniettemin over de brief van 25 juni 2021 de navolgende vragen. De vragen worden gesteund door de leden van de fracties van **GroenLinks, D66, SP, ChristenUnie, FVD, PvdD, 50PLUS, SGP** en de **OSF**. De leden van de **VVD**-fractie sluiten zich alleen aan bij de vragen die over de nutskosten gaan. De leden van de **CDA**-fractie bij de vragen 1, 2 (m.u.v. de laatste zin), 3, eerste zin, en 4. De leden van de **Fractie-Nanninga**, de **PVV**-fractie en de **fractie-Otten** steunen de vragen niet.

1. Is bij de keuze om per 1 januari 2022 te stoppen met het subsidiëren van nutsvoorzieningen, met uitzondering van de kosten voor telecom, rekening gehouden met de lange duur van de formatie en daarmee met een relatief lange periode tussen deze stopzetting en de mogelijke structurele verlaging van de kosten voor elektriciteit en water?
2. Wat zijn de gevolgen voor de armoedebestrijding als de vaste lasten per 1 januari 2022 weer substantieel stijgen? Is er op andere wijze voorzien in compensatie voor de gezinnen die als gevolg van deze stijging (verder) onder de armoedegrens zakken en mogelijk worden afgesloten van water en elektriciteit? Zo nee, is de regering bereid de tijdelijke subsidiëring nutsvoorzieningen per 1 januari 2022 alsnog ook te verlengen voor water en elektriciteit voor gezinnen met een laag of geen inkomen? Of is de regering bereid op zeer korte termijn te voorzien in een tijdelijke regeling die de verwachte armoedestijging voor voornoemde groepen voorkomt in afwachting van eventuele structurele maatregelen van het nieuwe kabinet? Acht de regering het als haar taak om tijdens de demissionaire status van het kabinet te voorkomen dat de armoede in Caribisch Nederland substantieel

³ Kamerstukken I 2020/2021, 35 420, BB, p. 6.

⁴ Kamerstukken II 2021/2022, 35 925 IV, nr. 27.

toeneemt in afwachting van structurele maatregelen op dit gebied van het nieuwe kabinet?

3. Welke gevolgen heeft corona gehad voor de armoede in Caribisch Nederland? Welke gevolgen heeft de pandemie thans? Zijn deze gevolgen in tijd gekoppeld aan de duur van de coronamaatregelen of hebben zij zonder maatregelen ter bestrijding hiervan een langer en wellicht (semi)permanent effect?
4. Bij brief van de Ministers van EZK en van Financiën over aanpassingen van het steunpakket in het vierde kwartaal 2021 (in Nederland)⁵ is opgemerkt dat als de situatie rond corona in Caribisch Nederland verslechtert ook zij weer in aanmerking komen voor steunmaatregelen. Is reeds nu met enige waarschijnlijkheid te voorzien hoe de situatie in het eerste half jaar van 2022 zich zal ontwikkelen, bijvoorbeeld aan de hand van de gegevens van het vorige jaar?

De leden van de vaste commissie voor Koninkrijksrelaties kijken uit naar de beantwoording van hun vragen en verzoeken de regering deze met spoed te beantwoorden (uiterlijk in de eerste week van december 2021).

De voorzitter van de Vaste Commissie voor Koninkrijksrelaties,
Rosenmöller

⁵ Kamerstukken I 2021/2022, 35 420, BI.

**BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN BINNENLANDSE ZAKEN
EN KONINKRIJKSRELATIES**

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 21 december 2021

De vaste commissie voor Koninkrijksrelaties heeft op 24 november 2021, kenmerk 169448.01U, vragen gesteld over gevolgen van het stopzetten van de subsidiëring van nutsvoorzieningen in Caribisch Nederland. Hieronder vindt u, mede namens de Minister van IenW, de Staatssecretaris van SZW, en de Staatssecretaris van EZK, de antwoorden op deze vragen.

De Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
R.W. Knops

Vraag 1

Is bij de keuze om per 1 januari 2022 te stoppen met het subsidiëren van nutsvoorzieningen, met uitzondering van de kosten voor telecom, rekening gehouden met de lange duur van de formatie en daarmee met een relatief lange periode tussen deze stopzetting en de mogelijke structurele verlaging van de kosten voor elektriciteit en water?

Antwoord

Het besluit tot het stoppen met het subsidiëren van de nutsvoorzieningen, onderdeel van het steunpakket Caribisch Nederland, is genomen voor de zomer en gebaseerd op de situatie rondom corona⁶. Bij de inwerking-treding van deze maatregel is aangegeven dat het om een tijdelijke maatregel gaat in verband met de gevolgen van COVID-19. De lengte van de formatie kon op dat moment niet worden voorzien. Zoals echter ook in de brief van 26 november jl. over aanvullende aanpassingen in het steunpakket in het vierde kwartaal is aangekondigd, zal het kabinet niet aarzelen vergelijkbare maatregelen te nemen mochten de lokale omstandigheden wijzigen. Indien hiervan sprake is, zult u over de besluitvorming en de precieze uitwerking nader worden geïnformeerd.

Vraag 2

Wat zijn de gevolgen voor de armoedebestrijding als de vaste lasten per 1 januari 2022 weer substantieel stijgen? Is er op andere wijze voorzien in compensatie voor de gezinnen die als gevolg van deze stijging (verder) onder de armoedegrens zakken en mogelijk worden afgesloten van water en elektriciteit? Zo nee, is de regering bereid de tijdelijke subsidiëring nutsvoorzieningen per 1 januari 2022 alsnog ook te verlengen voor water en elektriciteit voor gezinnen met een laag of geen inkomen? Of is de regering bereid op zeer korte termijn te voorzien in een tijdelijke regeling die de verwachte armoedestijging voor voornoemde groepen voorkomt in afwachting van eventuele structurele maatregelen van het nieuwe kabinet? Acht de regering het als haar taak om tijdens de demissionaire status van het kabinet te voorkomen dat de armoede in Caribisch Nederland substantieel toeneemt in afwachting van structurele maatregelen op dit gebied van het nieuwe kabinet?

Antwoord

Het kabinet heeft een tijdelijk subsidie verstrekt waarmee de vaste aansluittarieven op energie en drinkwater voor alle huishoudens tijdelijk naar nul zijn verlaagd in verband met de gevolgen van COVID-19. Het kabinet heeft echter besloten om de tijdelijke maatregelen niet voort te zetten omdat thans van coronasteun geen sprake meer is (brief van 25 juni jl.). Dat betekent dat de kosten van de aansluittarieven voor drinkwater en elektra per 1 januari 2022 weer op het prijsniveau komen te liggen van vóór de maatregel. Het volgende kabinet gaat aan de slag met de structurele verlaging van de kosten van nutsvoorzieningen, zo is zichtbaar in het nieuwe regeerakkoord. Bovendien subsidieert lenW voor drinkwater de vaste tarieven structureel al tot 7 USD/maand. In november is als bijlage bij Kamerstuk 27 625, nr. 557 een onderzoek naar een duurzame financiële exploitatie van de drinkwatervoorziening in Caribisch Nederland gedeeld. Daaruit blijkt dat de kostendekkende tarieven in 2019 (pre-corona) op Bonaire ongeveer 45 dollar per maand en op Sint Eustatius ongeveer 70 dollar per maand waren én voor de komende jaren de kostendekkende tarieven nog hoger zullen zijn. Vanwege de groei in aansluitingen en vraag naar water stijgt jaarlijks de benodigde hoeveelheid subsidie. Het voorzien in voldoende middelen om de vaste tarieven de komende jaren blijvend naar 7 USD te kunnen verlagen is al een opgave. Daarnaast subsidieert lenW incidenteel ook in investeringen

⁶ Kamerstukken II 2020/2021, 35 420, nr. 326.

in de drinkwatervoorziening op de eilanden, zoals de € 4,5 mln die de komende drie jaar voor St. Eustatius beschikbaar wordt gesteld voor o.a. het robuust maken en uitbreiden van het drinkwaternet. Dit draagt bij aan de betaalbaarheid en zorgt ervoor dat de toegang tot betrouwbaar drinkwater de komende jaren geborgd blijft.

De variabele elektriciteitstarieven (tarief per kWh) zullen in Caribisch Nederland net als in Europees Nederland stijgen per 1 januari 2022. Daarbij past echter wel de kanttekening dat in Caribisch Nederland geen aardgas wordt gebruikt. In lijn met de maatregelen voor de Europees Nederlandse energietarieven van huishoudens heeft het kabinet 2 mln. euro (ongeveer USD 2,24 mln.) ter beschikking gesteld aan het verzachten van de stijging van de elektriciteitstarieven van huishoudens. Er wordt nog nader bezien op welke wijze en aan welke huishoudens deze middelen worden toegekend.

In de achterliggende periode is structureel ingezet op armoedebestrijding in Caribisch Nederland via het ijkpunt voor een sociaal minimum. Deze aanpak bestaat uit het verhogen van inkomens en verlagen van de kosten van levensonderhoud op Caribisch Nederland. Zo zijn het wettelijk minimumloon en de uitkeringen stap voor stap verhoogd en is er fors geïnvesteerd in de kwaliteit en het beter toegankelijk maken van kinderopvang. Ook investeert het kabinet in het bijbouwen van betaalbare woningen. Het volgende kabinet neemt deze aanpak verder ter hand, zoals te lezen is in het nieuwe regeerakkoord.

Vraag 3

Welke gevolgen heeft corona gehad voor de armoede in Caribisch Nederland? Welke gevolgen heeft de pandemie thans? Zijn deze gevolgen in tijd gekoppeld aan de duur van de coronamaatregelen of hebben zij zonder maatregelen ter bestrijding hiervan een langer en wellicht (semi)permanent effect?

Antwoord

Het kabinet heeft zich met het steunpakket voor Caribisch Nederland hard ingezet voor het financieel ondersteunen van door de coronacrisis getroffen werkgevers, zelfstandig ondernemers en werkloos geworden werknemers. Hiermee zijn belanghebbenden geholpen om de coronacrisis zo goed mogelijk door te komen. Het steunpakket biedt (tijdelijke) ondersteuning voor werkloos geworden werknemers en heeft daarmee een dempend effect op armoede.

Het (sociaal)economisch effect van de pandemie op (middel)lange termijn, ook gerelateerd aan de duur van de coronamaatregelen, is op dit moment moeilijk te duiden. Zo is het effect van de pandemie voor het besteedbaar inkomen in 2020 en 2021 nog niet bekend. De reden hiervoor is dat inkomensstatistieken van het Centraal Bureau voor de Statistiek met twee jaar vertraging beschikbaar komen, omdat belastingen met een vertraging van twee jaar definitief vastgesteld worden. De coronacrisis heeft mogelijk tot gevolg dat mensen een tweede baan zijn kwijtgeraakt en die niet in alle gevallen onmiddellijk weer terugkrijgen. Daar staat tegenover dat er in Caribisch Nederland, met name op Bonaire, momenteel volop economische activiteit is, waardoor de werkgelegenheid ten opzichte van de start van de pandemie weer zal toenemen. Het kabinet heeft voornamelijk geen aanwijzingen van het ontstaan van een langdurig of zelfs structureel nadelig effect van de coronacrisis op de armoede in Caribisch Nederland.

Vraag 4

Bij brief van de Ministers van EZK en van Financiën over aanpassingen van het steunpakket in het vierde kwartaal 2021 (in Nederland)⁷ is opgemerkt dat als de situatie rond corona in Caribisch Nederland verslechtert ook zij weer in aanmerking komen voor steunmaatregelen. Is reeds nu met enige waarschijnlijkheid te voorzien hoe de situatie in het eerste half jaar van 2022 zich zal ontwikkelen, bijvoorbeeld aan de hand van de gegevens van het vorige jaar?

Antwoord

Op dit moment is geen inschatting te geven hoe de epidemiologische situatie in Caribisch Nederland zich zal ontwikkelen en evenmin wat het effect is van de pandemie elders op de ontwikkeling van het toerisme. De afgelopen maanden waren in economisch opzicht voor in het bijzonder Bonaire gunstig, maar het is de vraag hoe duurzaam deze economische ontwikkeling is. De situatie op Bonaire geeft op dit moment nog geen aanleiding tot nadere maatregelen en dat geldt ook voor Sint Eustatius en Saba. Zoals echter ook in de brief van 26 november is aangegeven, zal het kabinet niet aarzelen vergelijkbare maatregelen te nemen, mochten de lokale omstandigheden wijzigen. Indien hiervan sprake is, zult u over de besluitvorming en de precieze uitwerking nader worden geïnformeerd.

⁷ Kamerstukken I 2021/2022, 35 420, BI.